

A miséről

VISSZHANG - LXII. évfolyam, 6. szám, 2018. február 9.

Lehetséges-e párbeszéd hívók és szkeptikusok között? Természetesen igen, de nem árt, ha tudomásul vesszük ennek korlátait. Január 25-én reggel ritka alkalom volt a Klubrádióban: Rózsa Péter szerkesztő megszólaltathatta Osztie Zoltán plébánost, a Keresztény Értelmisségek Szövetségének meghatározó képviselőjét, az uralkodó politikai osztály oszlopos tagját az elhíresült, január 27-re tervezett, azután Osztie plébános által lemondott Horthy-élmémisét illetően. *(Előzmény az ÉS-ben: Gábor György: Beárazott Jézus, 2018/3.)*

Nem kell talán hangsúlyoznunk: az utóbbi évek szűk levegője arra int, hogy titkolózzunk, nem árulva el, ha netán keresztények és aktív hívók vagyunk, akinek pedig fölfedjük, annak magyarázattal tartozunk. Nemcsak az a probléma, hogy a „keresztény” jelző az autokratikus politikai rendszerbe hajló Magyarországon, a kirekesztő politikai kereszténység nyomasztó közegében megbélyegzővé vált demokrata meggyőződésű polgártársaink előtt. Nagyobb a baj: a történelmi egyházak nyilvánvalóan súlyos válságba kerültek, sőt, úgy tetszik, társadalmi el nem fogadottságukban zuhannak a szakadék felé.

Súlyos aggodalmak gyötörhetik azt, aki nem tud jó szívvel részt venni egy misén, olyan alkalmon, amelyet Osztie plébános is meghirdetett. Az a kisebbik gond, hogy templomainkban sokszor nem merjük kinyitni szemünket, annyira bántó a giccsparádé, amit látunk, ha körbenézünk. Ugyanígy járunk az egyházi népekekkel: csak akadályoznak bennünket a hitélményben. Ilyenkor megkérdezzük magunktól: mi közünk nekünk ehhez a képi és hangzó világhoz, amelyik egyébként templomon kívüli kultúránktól, készítéseinktől, hajlamainktól és értékítéleteinktől tökéletesen idegen.

Még sokkal nagyobb probléma az, hogy mivel a hit társas műfaj, szükséges, hogy összejöjjünk a Názáreti nevében, ám ekkor meg kell kérdeznünk magunktól: kivel? Öntudatos polgárok – a szentek polgártársai! – számára korántsem mindegy, kikkel és hogyan osztják meg a hitet. Talán sokan szenvedünk attól, hogy azokhoz, akik ott ülnek velünk együtt a padban, szinte semmi közünk, sőt, sejtjük, néha bizonyosságát látjuk annak, hogy oly módon gondolkodnak és cselekszenek, ami lehetetlenné teszi azt, hogy velük sorsközösséget vállaljunk.

Fokozza a gondokat az, hogy míg a templomban elszigeteltnek érezhetjük magunkat, tudhatjuk, hogy vannak barátaink és harcostársaink, akik azonban a templomon kívül vannak. Azok bizony többnyire olyanok, akik nem hívók! Vigasztalhatjuk persze azzal magunkat, hogy a templom ott van, ahol mi vagyunk, a barátainkkal. Ettől azonban a kiüresedett egyházi hierarchia és a hívők közötti ellentmondás még nem válik feloldhatóvá.

Lehangoló volt a klubrádiós beszélgetésében hallgatni, hogy egy tekintélyes plébános mennyire nem érti, pontosabban nem akarja érteni a nem keveset szenvedett mások érzékenységét. Legfőbb érvét azonban osztom, amire viszont a riporter nem volt fogékony. A riportalany ugyanis szóba hozta, hogy nincs imádság és ellenimádság: minden imádság Istenhez fordulás, könyörgés azért, hogy magunk és embertársaink terhén könnyítsünk.

A cél az imádságban nem az, hogy ellenőrizzük: kinek van igaza, és miért. Nem olyan alkalom, ahol különbséget lehetne tenni jók és rosszak között. Az Örökkévaló előtt az erkölcsi különbségtétel nem számít. A hívő tudja, hogy nem a jó cselekedeteink miatt üdvözülünk.

Isten szolgálja mindenkinek számíttatás nélkül felajánlja művét, mivel nincs jó és rossz, csak botladozó ember, aki vigaszra, könnyebbségre, megváltásra szorul. Az ima célja hála és könyörgés, párbeszéd

kezdemenyezése az égiekkel, és az ennek megfelelő lelkiület a feltétlen megbocsátás. Az ítélet a magasabb hatalmakra tartozik.

A szkeptikus rádióriporter igazságot keresett, a hívő riportalany pedig az irgalom és megbocsátás lehetőségét kínálta fel, sajnos rosszkor, rossz helyen. Ezek szerint ilyen is van: a hit átadása nem magától értetődő, és hitéről az is tanúbizonyságot adhat, aki más tekintetben – meglátásunk szerint – súlyosan vétkezik.

Ha az a kultúra, amelyben a hitet felénk közvetítik, elidegenítő, maga a hit sikkad el, illetve a hit átadásának folyamata akad el. Szembeszökő, hogy mennyire nem képesek egyházaink kommunikálni a nem hívőkkel! Ugyan miként láthatnák el a keresztények elrendelt missziós feladatukat, ha érzéketlenek a mai világ valós problémáira? Kiábrándító, ha az egyházak beavatott előljárói azért nem tudnak hívő módon kommunikálni a nem hívőkkel (és a hívőkkel), mert nincs mit átadniuk, mert valójában nincs hitük, vagy legalábbis nincs elegendő hitük.

Nem megkerülhető a kérdés: miként tanúsíthatunk engedelmességet az egyházi tanítói hatalomnak, ha szinte mindent, amit felülről hallunk, beágyazott kultúránkból fakadóan szabad lelkiismeretből és felelősséggel, de elvetünk? Mire kötelez hitünk? Meddig terjed a lojalitás az egyházi felsőbbbség iránt? Vagy nyugodjunk bele abba, hogy ennyire vagyunk képesek, mi keresztények: ilyen püspökeink vannak hatvan év borzalmas kontraszelekció után, és lusztráción innen?

A hívők örökké kudarcot fognak szenvedni, ha vallásos doktrínákat akarnak megosztani nem hívőkkel humanista etika helyett. A nem hívők helyzete viszont szintén kilátástalannak tetszik, ha nem mernek rábízni fontos személyes döntéseket a transzcendenciára: olyan értékekre, amelyek nem kézzelfoghatóak, de vannak, amelyek abból a sejtésből fakadnak, hogy nem vergődhet zöld ágra az, aki azt gondolja, hogy az ember célja önmaga beteljesítése.